

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'רמד

ערב שבת קודש
פרשת נשא
י"א בסיוון התשע"ח

יוצא לאור על ידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

פקודת יום

לא צריך מסירות נפש!

מבואר בתניא שביאת משיח תלויה במעשינו ועבודתינו. ואם כן, כשם שכל אחד רוצה לילך יחד עם משיח לארץ ישראל, הרי מובן וגם פשוט, שאצל כל אחד צריך להיות "מעשינו ועבודתינו".

ואם כן, כשם שכל אחד רוצה לילך יחד עם משיח לארץ ישראל, הרי מובן וגם פשוט, שאצל כל אחד צריך להיות "מעשינו ועבודתינו", ובאופן שהגמרא תעיד עליו שעבד עבודתו "כדבעי למעבד".

נמצאים אנו בזמן שלא נדרשת בשביל זה מסירת נפש בפועל דוקא, ובשביל זה לא צריכים אפילו להתיימר ("אויסגערסן ווערן") בגשמיות - אדרבה: מקבלים בשביל זה כבוד, כסף, וכל הענינים.

(אגרות קודש כרך ג' עמ' שנה)

לזכות

אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

הלכות ומנהגי חב"ד

תפילת מנחה: אין אומרים 'צדקתך צדק'.
פרקי אבות - פרק א.
מאחר חצות הלילה במוצאי שבת, אומרים
תחנון כרגיל⁵.

יום שלישי

ט"ו בסיוון

התחלת מאסר כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע ביום
שלישי, אור ליום רביעי ט"ו בסיוון שנת תרפ"ז⁶.

יום רביעי

ט"ז בסיוון

סוף זמן קידוש לבנה - לכתחילה: יום שלישי
בלילה, אור ליום רביעי, בשעה 23:43.

יתהלל ה" תשל"ח, שהגיהם הרבי והסכים להדפסתם
(תיקון זה נשמט מהדפוס. רשימת התיקונים המלאה
נדפסה בקובץ 'הערות התי' ואנ"ש 770, ג' אייר תש"ע,
עמ' 71).

(5) הן בארה"ק והן בחו"ל, ע"פ דברי אדה"י בסידורו לפני
'למנצח'. יענ"ד. והטעם לפי שכל עניין תשלומין אלו הוא
בעניין הקרבנות, ואין בהן 'ספיקא דיומא' — אג"ק כרך
כ עמ' רנא, לקוטי שיחות כרך ד עמ' 1312.

(6) 'רשימת המאסר' (המקור בלה"ק), לקוטי דיבורים ח"ד,
ליקוט לד, עמ' 1222. ספר השיחות תר"פ"ז עמ'
179. 'ספר התולדות' — אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע (כפר חב"ד
תשל"ו) ח"ג פ"ח.

מכיוון שבשבת קודש זו הוא סיום ימי
התשלומין, וההוראה היא להוסיף ביום זה (גם)
בנתינת הצדקה, יש לתת צדקה זו מערב שבת¹.

שבת קודש פרשת נשא

י"ב בסיוון

סיום ימי התשלומין. זמן מתאים להחלטות
טובות וביצוען, בשיעורי תורה והפצתה, באהבת
ואחדות ישראל, ובנתינת הצדקה².

תפילת שחרית

קריאת התורה: לפי 'מנהג מדינתנו'³ הפסקות
בין העליות - שונות מהנהוג ברוב החומשים, והן
כדלהלן:

שני מתחיל: 'בני מררי' (ד, כט).

שביעי (וגם קריאת שיעור החומש היומי
בשיעורי חת"ת, וכן להקוראים שוב את ה'שביעי'
שמור"ת לפני תפילת שחרית כמנהג רבותינו
נשיאינו) מתחיל: 'זאת חנוכת המזבח' (ז, פג).

אין אומרים 'אב הרחמים'.

* בכל שבת קודש: אמירת השיעור תהילים -
אחר עלינו, ואחר כך אמירת 'ולקחת סולת' ו'שש
זכירות'⁴.

(1) ראה לקוטי שיחות חלק כח עמ' 315 ס"ג בקשר לצדקה
דיום השבת, ובאג"ק ח"ד עמ' שכד ושערי הלי ומנהג
יו"ד ר"ס קמח בעניין יארציט שחל בש"ק.

(2) ע"פ 'התועדויות' תשמ"ט ח"ג עמ' 323.

(3) כנדפס בחומש 'תורה תמימה' שהרבי השתמש בו לשמיעת
קרה"ת.

(4) כ"ה בתיקונים של הרב טובי שי זילברשטרם לסידור

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"א בסיוון ה'תשע"ח - י"ח בסיוון ה'תשע"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"א בסיוון	הלכות מקואות פרק ח-י.	הלי גירושין פרק י.	מ"ע קט.
ש"ק	י"ב בסיוון	פרק יא. הט לבי וגו'. ספר נזיקין והוא ספר אחד עשר.. הלכות נזקי ממון.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא.	מ"ע קט. רלו.
א'	י"ג בסיוון	פרק ג-ה.	פרק יב.	מ"ע רמ.
ב'	י"ד בסיוון	פרק ו-ח.	פרק יג.	מ"ע רלח.
ג'	ט"ו בסיוון	פרק ט-יא.	הלי יבום וחליצה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רמא.
ד'	ט"ז בסיוון	פרק יב-יד.	פרק ב.	מ"ע רמא.
ה'	י"ז בסיוון	הלכות גניבה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ג.	מל"ת רמד. מ"ע רלט.
ו'	י"ח בסיוון	פרק ד-ו.	פרק ד.	מ"ע רח. מל"ת רעא. ערב.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', י"א בסיוון	3.09	4.14	4.40	5.46	9.06	12.38	1.13	7.37.2	8.04
ש"ק, י"ב בסיוון	3.08	4.13	4.40	5.45	9.06	12.38	1.13	7.37.8	8.05
א', י"ג בסיוון	3.07	4.13	4.39	5.45	9.06	12.38	1.13	7.38.5	8.06
ב', י"ד בסיוון	3.06	4.12	4.38	5.44	9.05	12.38	1.13	7.39.1	8.06
ג', ט"ו בסיוון	3.05	4.11	4.38	5.44	9.05	12.38	1.13	7.39.7	8.07
ד', ט"ז בסיוון	3.04	4.11	4.37	5.44	9.05	12.38	1.13	7.40.3	8.08
ה', י"ז בסיוון	3.03	4.10	4.37	5.43	9.05	12.38	1.14	7.40.9	8.08
ו', י"ח בסיוון	3.02	4.10	4.37	5.43	9.05	12.39	1.14	7.41.5	8.09

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת
ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.

*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית,
המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטיו" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
נשא	7:00	8:18	7:15	8:20	7:08	8:22	7:16	8:19
בהעלותך	7:04	8:22	7:20	8:25	7:13	8:26	7:21	8:23

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03-9606169 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

7474-ISSN 0793

"אורחים באו לבקרנו"

קטעים נבחרים מתוך רשימת המאסר של כ"ק אדמו"ר הרי"צ – לרגל יום התחלת המאסר המפורסם, בט"ו בסיוון תרפ"ז

"שפאלערקע" – שם שמטיל אימה

[...] פלא! הלוא הרגעים ספורים, מחכים על בוא עגלת המרכבה, בעוד רגעים יבואו לקחת אותי אל המשמר, אל בית האסורים שפאלערני.

השם שפאלערני ידוע לכל, הכול יודעים, כי שפאלערני הוא דבר מאויים. השם בעצמו מטיל אימה, פחד וחרדה. וכשמזכירים שפאלערני – הכול ברור. ולגודל פרסומו של מעלת אימת בית אסורים אשר ברחוב ההוא, נקרא בפי כל בשם התואר "שפאלערקע".

[...] נשקתי את מזוזת הבית וישבתי על אחד הספסלים. הפקיד לולב ומשרתיו אנשי חיל המזויינים סובבים אותי כאורח אסיר, וכחוקי בית האסורים.

[...] רגעים אחדים עמדנו כולנו יחדיו, ובעזרתו של אחד מבני השמירה עליתי על המרכבה, ישבתי על המקום אשר הראו לי. ולמולי בתור יושב ישב לולב – כי נחמסאָהן ישב עם מוביל העגלה – ורק קנה רובה בידו, בטח כן הוא חוק בית האסורים.

זאייט געזונט – קראתי – און שטאַרק ביי זיך, און דער אויבערשטער זאָל אונז העלפן בקרוב זעהן זיך געזונטערהייט [=היו בריאים, תתחזקו, וה' יעזור לנו להתראות בקרוב בבריאות]. וברגע זו הסיע הרכב את המרכבה ונסע.

החלטה תקיפה לא להתפעל

מה נעשה בביתנו בשעה זו? . . . יכולתי להעריך לי ציור כללי. בכייתה של כבוד אמי מורתי הרבנית הפנים הלבנים, האומללים, של זוגתי בלויית הנאקת הפנימית באין אומר ודברים, שברון לב ובהילותם של בנותיי האבודות, טרדתו ומחזות פני חתני. ומה נעשה עם המיועד להיות חתני מר מנחם, שהלך אל מעונו של מזכירי מר ליבערמאן. האם ח"ו לא נתפס בכף, מה נעשה עם ידידנו אנ"ש, מה עושים? התמונה הכללית הרהיבתני ושטף דמעה התפרץ מעיני. דמעות חמות מאוד התגלגלו על פני, ליבי מתרגש וכל גופי רועד: מי יודע פן ואולי ח"ו לוקחו הכתבים...

דום מלהרהר – הבריק במוחי – וכאור ברק זרח ברעיוני: והאלוקים מה? מי עשה כזאת? מי פעל כזאת? הלא הכול מאת האלוקים. אמת הדבר בן הנני, בעל הנני, אב הנני, חותן הנני, אוהב ואהוב הנני, הם תלויים בי ואני תלוי במי שאמר והיה העולם. אנכי עשיתי המוטל עלי והאלוקים יעשה את אשר עלה ברצונו יתברך. וברגע זו יצאתי מרפש מעמדי ומטיב מצבי. עליתי בשמי רום במחשבות גבוהות מיושבי בתי חומר, באמונה טהורה ובביטחון גמור באלוקים חיים, ובזכות אבות הקדושים.....

(אותיות המחשבה)

המחשבות הללו עודדו את נפשי והחזיקו את כוחי במאוד. שכחתי את מעמדי ההווה. ישבתי במנוחה גמורה, רעיונותי התחילו להסתדר... ובאתי לידי החלטה גמורה להיות עז ותקיף, בלי חת, לדבר בשפה ברה, ולא להתחשב כלל עם האַבסטיאַנאָוקע [=המצב והסביבה] אשר יסובבני.

(מרשימת מאסר כ"ק אדמו"ר הרי"צ. ספר השיחות תר"פ-תרפ"ז ע' 179 ואילך)

מאחורי הקלעים של חנוכת המשכן

רמזים למשקלן של הנדבות שהעניקו נשיאי השבטים למשכן מופיעים ברש"י – לאיזה צורך? • כשראה אהרן הכהן את תרומות הנשיאים – "חלשה דעתו", אך מדוע לא השתתף שבט לוי בתרומה? • "בדיד הווה עובדא" – הנהגת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע בחתונה בי"ד כסלו • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

פלוני דוקא. ועל־דרך מה שכתב הרמב"ם בספרו מורה-הנבוכים⁴ שלא שייך לשאול מהו הטעם דפרטי המצוות, "מדוע הן שבעה כבשים ולא נעשו שמונה, שכך היית שואל אלו נאמר שמונה או עשרה או עשרים, והרי יש הכרח באיזה מניין בהחלט, וכאילו זה דומה לטבע האפשרי אשר לא יתכן בלעדי אחת האפשרויות, ואי אפשר לשאול מדוע נעשה האפשרי הזה ולא נעשה זולתו מן האפשרויות".

ומטעם זה לא הוצרך רש"י לבאר בנוגע לפרטי הציונים דעשיית המשכן וכליו – מדות הארון, "אמתיים וחצי ארכו גו", מדות הקרש, "עשר אמות אורך הקרש גו", וכיו"ב בשאר פרטי המשכן וכליו – מדוע נעשו במדה זו דווקא ולא במדה אחרת. ומכיוון שכן, נשאלת השאלה האמורה: מהו הכרחו של רש"י – שענינו לבאר פשוטו של מקרא, "אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא"⁵ – לחפש טעמים ורמזים לפרטי הקרבנות!?

ב. ועוד ענין שרש"י לא מבאר – מדוע שבט לוי לא השתתף בקרבנות דחנוכת המשכן ככל השבטים? והגע עצמך: שבט לוי ה' המובחר מכל שבטי

א. בנוגע לקרבנות הנשיאים מבאר רש"י¹ כמה רמזים – "קערת כסף, מנין אותיות בגימ' תתק"ל כנגד שנותיו של אדם הראשון, שלושים ומאה משקלה, על שם שכשהעמיד תולדות לקיום העולם בן מאה ושלושים שנה ה' וכו'". ואינו מובן: א) מהי השייכות דשנותיו של אדה"ר לקרבנות הנשיאים? ב) ועיקר: מהו הקושי בפשטות הכתוב "קערת כסף אחת שלושים ומאה משקלה וגו'", שבגלל זה צריך רש"י לחפש טעמים ורמזים לפרטי הקרבנות!?

ע"פ פשוטו של מקרא מובן בפשטות הטעם שהתורה כתבה את כל פרטי הקרבנות, מנינם ומשקלם כו' – כדי להדגיש את גודל החביבות דקרבנות הנשיאים [ע"ד מ"ש רש"י² בנוגע למניין בני", "מתוך חבתן לפניו מונה אותם כו"], וכפי שרואים במוחש שדבר חביב נעשה בתכלית הדיוק בכל פרט ופרט, כמ"ש רש"י בהמשך הפרשה³ "שהיו... מכוננין במשקלן... לא ריבה ולא מיעט".

וכמו כן מובן בפשטות שלא שייך לשאול מדוע ה' המנין והמשקל באופן כך ולא באופן אחר – דמכיוון שמוכרח להיות מנין ומשקל מסויים, לא שייך לשאול מדוע נקבע מנין ומשקל

(1) פרשתנו ז, יט.

(2) ר"פ במדבר.

(3) ז, פה.

(4) ח"ג פכ"ו.

(5) פרש"י בראשית ג, ח.

"משה קיבל תורה מסיני"

משה קיבל תורה מסיני (פרק א, משנה א)

ההוראה מאופן נתינת התורה במעמד הר סיני, שעל זה אמרו חז"ל "מה להלן כו' אף כאן כו'": אף-על-פי שהתורה ניתנה לכל שישים ריבוא בני-ישראל, ועד שאיתא במדרש שאילו היו ישראל שישים ריבוא חסר אחד לא היתה ניתנת התורה אפילו למשה רבינו, מכל מקום, "משה קיבל תורה מסיני" באופן ש"אתה (משה) מחיצה לעצמך", היינו שישנו עניין של הבדלה בין משה רבינו לכל בני-ישראל, מכיוון שמשה רבינו צריך למסור את דבר ה' כמו שהוא, מבלי להתחשב איך יתקבלו הדברים אצל השומעים. וזהו גם שבמעמד הר סיני היו מסתכלים למזרח ושומעים את הדיבור יוצא "אנוכי גו'", וכן לארבע רוחות ולמעלה ולמטה, היינו, שמכל הצדדים היה אך ורק גילוי אלוקות כמו שהוא לאמיתתו. ובהתאם לכך צריכה להיות גם הנהגתם של רבנים ומורי הוראה – לומר את האמת של התורה כמו שהיא, ללא פשרות, ולא לנסות להתאים את התורה לפי רוחם של הבעלי-בתים שומעי לקחם, בגלל שחוששים שאם לא יהיו הדברים לפי רוחם, לא יקבלו את הדברים, ובמילא יתמעט הכבוד שרוחשים לרבנים, מפני שיחשיבום ל"בטלנים"...

וכאמור, שאצל כל בני-ישראל צריכה להיות ההנהגה על-פי מאמר המשנה "הוי מתלמידיו של אהרן . אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", "שאף הרחוקים מתורת ה' ועבודתו ולכן נקראים בשם בריות בעלמא, צריך למשכן בחבלי עבותות אהבה, וכולי האי ואולי יוכל לקרבן לתורה ועבודת ה'", ועל אחת כמה וכמה כאשר מדובר אודות רבנים ומורי-הוראה, שתפקידם לקרב את בני-ישראל לאביהם שבשמים.

(שיחת יום ב' חג השבועות ה'תש"ז. תורת מנחם כרך כ עמ' 63)

ידוע ומבואר בספרים בדקדוק הלשון בכמה מקומות שקבלת התורה היתה "מסיני" – "משה קיבל תורה מסיני", "הלכה למשה מסיני" – שלכאורה הווי ליה למימר "הלכה למשה ממתן-תורה", "משה קיבל תורה מהקב"ה" וכיוצא בזה, ומה נוגע כאן הענין ד"סיני"? – ומבואר בזה, שקבלת התורה אצל משה היתה על-ידי זה שלמד מאופן ההנהגה ד"סיני":

הטעם שהר סיני זכה שעליו ניתנה תורה, הוא – לא מפני היותו גבוה מכל ההרים, אלא אדרבה – להיותו "מכיך מכל טוריא".

ועניין זה שהר סיני היה נמוך מכל ההרים, אינו מפני שמצד עצמו לא היו בו מעלות שבשבילן יהיה גבוה – שהרי איתא במדרש "סיני מהיכן בא . . מהר המוריה נתלש כחלה מעיסה, ממקום שנעקד יצחק אבינו", מהמקום שבו ייבנה בית-המקדש ושב היתה המסירות-נפש של אברהם ויצחק; ואף-על-פי-כן נשאר הר-סיני בתנועה של עניות "מכל טוריא", מהר תבור והר כרמל כו' שנקראו "הרים גבנונים", ובזכות עניות זו זכה שעליו ניתנה תורה.

ועל-דרך-זה בנוגע למשה רבינו – שלמרות כל מעלותיו, שהיה משבט לוי, ובשעה שקיבל את הנבואה בפעם הראשונה היה ראוי להיות כהן גדול, שהוא "קודש הקדשים" מכל ישראל – היה עניו, ולא עניו סתם, אלא "עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה". היינו, שבכל מקום שבו ישנו אדם מישאל, מזמן משה ועד הדורות האחרונים, "עד היום האחרון", עומד משה בתנועה של ענוה ושפלות ("אַרְאָפְנַעַפְאֶלְנַקִּיט") לגבינו! ובזכות הנהגה זו – שלמד משה רבינו "מסיני" – קיבל את התורה.

ולכן מי הוא ה'תלמיד ותיק' ש'עתידי לחדש' – מי שיזכור שהתורה ניתנה "למשה מסיני", עם כל העניינים שהיו שם: הביטול של הקדמת נעשה לנשמע, והעניין ש"מכיך מכל טוריא".

(שיחת ליל ג' חול המועד סוכות, ה'תשט"ז. תורת מנחם כרך טו עמ' 96)

בגלל שחשש שכעס הקב"ה עליו כו' (ע"ד מ"ש רש"י⁷ בנוגע לכללות הענין דהשראת השכינה במשכן) – כי: נוסף לכך שהחשש בנוגע לאהרן אינו מתרץ את התמיהה על אי-השתתפות שבטו, ובלשון רש"י "לא הוא ולא שבטו", הרי, גם בנוגע לאהרן עצמו נתבטל חשש זה מיד בר"ח ניסן, "ויהי ביום השמיני (שמיני למילואים הוא ר"ח ניסן) קרא משה לאהרן וגו"⁸, כפי שמפרש רש"י⁹ "כיון שראה

ישראל – כמ"ש בפ' במדבר⁶ "אך את מטה לוי לא תפקוד גו' בתוך בני ישראל", "כדאי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לבדו", מכיון שנתמנו "על משכן העדות", "ושמרו הלויים את משמרת משכן העדות", "והיו לי הלויים" (כמבואר בארוכה ובפרטיות בפ' בהעלותך, וא"כ, כיצד יתכן שכל י"ב השבטים השתתפו בחנוכת המשכן על-ידי קרבנות הנשיאים, מלבד המובחר שבשבטים,

ובידי הוה עובדא: בעת סעודת הנישואין שלי, עמד כ"ק מו"ח אדמו"ר ממקומו והלך בין המסובים לחלק להם משקה לומר לחיים. בראותי זאת, לא הייתי יכול להשאר לשבת במקומי

אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל, ה' מצטער ואומר יודע אני שכעס הקב"ה עלי ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל, ועד ש"היו ישראל נכלמים כו'", ועל זה אמר משה להם "זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא עליכם כבוד ה'¹⁰", "אהרן אחי כדאי וחשוב ממני שעל ידי קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכס ותדעו שהמקום בחר בו", ומכיון שכן, אין כל סיבה שיחשוש להשתתף בחנוכת המזבח. וכפי שיתבאר לקמן.

ג. בנוגע לפירוש רש"י – שאינו מבאר את הטעם ששבט לוי לא השתתף בחנוכת המשכן, "לא הוא ולא שבטו" – הרי, הביאור בזה מובן בפשטות כל כך שרש"י אינו צריך לבאר מאומה:

העובדה ששבט לוי הוא המובחר שבשבטים, "לגיון של מלך" – לא רק שאינה מחזקת את השאלה מדוע לא השתתפו בחנוכת המזבח כשאר השבטים, אלא אדרבה – היא הנותנת שלא שייך שישתתפו בחנוכת המשכן, כי:

תוכן הענין דחנוכת המשכן הוא – שהתנדבו

שבט לוי, שהנשיא שלו – אהרן [החשוב ביותר מכל שבט לוי, שכן, משה רבינו הוא הנשיא דכל ישראל, שזהו"ע שבאין-ערוך לגבי נשיאות דשבט פרטי], לא השתתף בחנוכת המשכן!?

וקושיא זו מתחזקת יותר – כאשר הבן חמש למקרא לומד בפירוש רש"י ר"פ בהעלותך, "כשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא ה' עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו כו'":

מכיון שרש"י מזכיר בפירושו (פשוטו של מקרא) שאהרן "לא ה' עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו" – ה' לו (א) להזכיר זה בפרשה שלפנ"ז, בסיום מנין הקרבנות די"ב הנשיאים, שאז רואים שלא נזכר שבט לוי [שהרי דרכו של הבן חמש להמתין עד סיום הענין, ובפרט לאחר שהכתוב מונה את הסך-הכל דחנוכת המשכן, ולא עוד, אלא שמתחיל בענין אחר, לכאורה, "ובבוא משה אל אוהל מועד לדבר אתו גו'"], ולא להמתין לפ' בהעלותך לבאר את סמיכות הפרשיות, (ב) לא רק "חלשה דעתו (של אהרן) שלא ה' עמהם בחנוכה כו'", חלישות הדעת בלבד, כי אם, שה' צריך לעשות שטורעם הכי גדול על זה "שלא ה' עמהם בחנוכה", והעיקר – לבאר את טעם הדבר, מדוע אמנם לא השתתף עמהם בחנוכה!?

ואין לומר שאהרן לא השתתף עמהם בחנוכה

(7) שמיני ט, כג.

(8) ר"פ שמיני ובפרש"י.

(9) שמיני ט, כג.

(10) שם, ו.

פרשת נשא

כה תברכו את בני ישראל אמור להם (ו,כג)

"כה תברכו את בני ישראל" – כאשר מברכים יהודי, "אמור להם" – צריכים להגיד כמה מילים שעליהן תחול הברכה.

(לקוטי דיבורים ב עמ' 710)

ביום השני הקריב נתנאל בן צוער נשיא יששכר (ז,יז)

בשביל שני דברים זכה להקריב שני לשבטים, אחת – שהיו יודעים בתורה (רש"י)

בשמו של נשיא יששכר, נתנאל בן צוער, ניתן למצוא רמזים שונים ללימוד התורה. נתן – הקב"ה נתן לנו את התורה בכל יום ויום, וכנסת ברכת התורה "נותן התורה" לשון הווה. א"ל – רומז לחסד, כנאמר (תהלים נב) "חסד אל כל היום". בנתינת תמידיית זו מתבטאים חסדו וטובו של הקב"ה.

בן צוער – "צוער" לשון מיעוט (כמו שנאמר (וירא יט) "הלא מצער היא", ורש"י מפרש "עיר קטנה"), ולשון צער. מי שרוצה לזכות בכתר תורה חייב להקטין ולבטל את עצמו, כנאמר "ונפשי כעפר לכל תהיה (ועלידי זה) פתח לבי בתורתך", וכן עליו לצער את עצמו, "וחיי צער תחיה" (אבות פ"ו).

(אור התורה במדבר עמ' 76)

קערת כסף שתיים עשרה (ז,פד)

הם הם שהתנדבו, ולא אירע בהם פסול (רש"י)

העובדה שלא אירע פסול בקרבנות הנשיאים נרמזת בפסוק שלנו דווקא, שבו נכללים קרבנותיהם של כל הנשיאים.

ללמדך: התפילה היא במקום קרבנות. אדם חייב לכלול את עצמו עם הציבור לפני שמתפלל, ואז מובטח לו ש"לא יארע פסול" בתפילתו, שכן "אין הקב"ה מואס בתפילתן של רבים" (ברכות נח).

(לקוטי שיחות כרך ח עמ' 47)

זאת עבודת משפחת בני הגרשוני... ומשמרתם ביד איתמר (ז,כח)

גרשוני – מלשון גירוש, רומז לגירוש והרחקת הרע.

איתמר – רומז לדיבור בדברי תורה (איתמר מלשון דיבור, כמו 'איתמר' בגמרא).

לפי זה מובן הקשר בין בני גרשוני לאיתמר, שכן הדיבור בתורה מפריד את הרע מהטוב ו'מגרש' אותו. שהרי בכל דבר גשמי יש תערוכת של טוב ורע, וכאשר יהודי פוסק הלכה על-פי תורה ואומר על דבר מסויים שהוא כשר, הוא מפריד בכך את הרע שבו ומרחיקו.

(אור התורה – במדבר עמ' 71)

הוא – ישב על מקומו, וטעם הדבר – בפשטות – מכיון שהוא בעל השמחה!

ומכיון שכן, לא צריך רש"י להסביר לו מדוע שבט לוי לא השתתף בחנוכת המזבח – שהרי מבין בעצמו שבהיותם "לגיון של מלך", הרי הם בבחינת "בעלי השמחה", ובמילא, אין מקום שהם בעצמם יביאו מתנות לחנוכת המשכן.

ד. אמנם, על-פי-זה נשאלת השאלה לאיך גיטא: מכיון שאי-השתתפות שבט לוי בקרבנות הנשיאים הוא מצד מעלתם, "לגיון של מלך" – מדוע "חלשה דעתו של אהרן שלא הי' עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו"?

ויש לומר, שנתעורר כאן ענין נוסף – כפי שממשיך בכתוב (לאחרי קרבנות הנשיאים) "ובבוא משה אל אוהל מועד לדבר אתו גו", כניסת משה לאוהל מועד ללמוד תורה מהקב"ה, שבגלל זה "חלשה דעתו" שלא השתתף עם הנשיאים בחנוכת המזבח, כדלקמן.

ועפ"ז יתורץ: (א) שרש"י אינו מזכיר ענין זה בפרשה דקרבנות הנשיאים, כי אם, לאחרי הפסוק "ובבוא משה גו" – בתחלת הפרשה שלאח"ז (בנוגע לסמיכת הפרשיות), (ב) לא מתוך שטורעם כו', כי אם, חלישות הדעת בלבד – כאמור, שאי-השתתפות בקרבנות הנשיאים כשלעצמה היא מצד מעלת שבט לוי, "לגיון של מלך", אלא, שמצד ביאת משה לאוהל מועד ללימוד תורה נתעורר ענין חדש שגרם אצל אהרן חלישות הדעת עכ"פ.

ה. ביאור הדברים:

נוסף על תפקידו של שבט לוי (כהנים ולוים) בעבודת המשכן, הי' במשכן ענין נוסף – לימוד התורה מהקב"ה למשה רבינו, כאמור, "ובבוא משה אל אוהל מועד לדבר אתו גו"¹².

וענין זה הי' שייך למשה רבינו בלבד, למעט אפילו את אהרן, הנשיא דשבט לוי (כנ"ל) – שהרי גם אהרן למד תורה ממשה, כמובא בפרש"י¹³ "כיצד הי' סדר המשנה, משה הי' לומד מפי הגבורה, נכנס

מתנות (עגלות וקרבנות) עבור המשכן, ובמילא, אין זה שייך לשבט לוי, "לגיון של מלך", כשם שלא שייך שהמלך יביא מתנה לעצמו (אלא אדרבה – בני המדינה מביאים מתנות למלך), ודוגמתו בנדר"ד, שלא שייך ששבט לוי יביאו מתנות למשכן, שכן, להיותם "לגיון של מלך", שתפקידם "משמר משכן העדות", "ושמרו את משמרתו... לעבוד את עבודת המשכן"¹¹, הרי, כל המתנות שמביאים בני" (ובנדון דידן, חנוכת המזבח) הם עבור צורך משמרת ועבודת שבט לוי.

ויש לומר, שטעם זה מובן גם ששבט לוי לא השתתף בנדבת המשכן, כולל גם נתינת מחצית השקל עבור אדני המשכן, או קרבנות ציבור. דוגמא פשוטה לדבר – מחתן וכלה, שכולם טורחים סביבם ועוסקים בצרכי החתונה, מלבד החתן והכלה עצמם, בעלי השמחה, שאינם עושים דבר, מלבד עצם פעולת הנישואין – נתינת הטבעת, אמירת הברכות (שמעיקר הדין צ"ל על-ידי החתן עצמו, אלא מפני שלא לבייש כו'), שתיית היין, וכיו"ב.

ובידי הוה עובדא: בעת סעודת הנישואין שלי, עמד כ"ק מו"ח אדמו"ר ממקומו והלך בין המסובים לחלק להם משקה לומר לחיים. בראותי זאת, לא הייתי יכול להשאר לשבת במקומי כשכ"ק מו"ח אדמו"ר עומד ומחלק משקה, ועמדתי ממקומי, כדי לנסות לסייע עכ"פ, לאחוז את המשקה או להגיש את הכוסית כו'. מיד פנה אלי כ"ק מו"ח אדמו"ר ורמז שאשאר לישיב במקומי. וכשנסיתי להתעקש בכל זאת (יהודי הרי הוא עקשן...) – רמז שוב באופן ברור שלא אקום ממקומי, כך, שבלית ברירה נשארתי לישיב במקומי, "אויף שפילקעס" [=על סיכות]... כמובן, עד שחזר כ"ק מו"ח אדמו"ר וישב במקומו להמשיך בסעודת הנישואין.

(כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך, ואמר:) הבן חמש למקרא דהיום לא היה אמנם בחתונה שלי, שהרי נולד לאחרי שנים רבות, אבל אעפ"כ, ראה הנהגה דוגמת זה בעת ה"אָפּשערניש" שלו בהיותו בן שלוש שנים (שנתיים לפני שנעשה בן חמש) – שכולם עמדו מסביבו, אביו, דודיו, וכל הנוכחים, ואם הי' גם הרב, עמד גם הוא מסביבו כו', ואילו

(11 במדבר ג, ז).

(12) ראה בארוכה שיחות ש"פ תז"מ ס"י ואילך. ש"פ בהו"ב סכ"ב ואילך.

(13) ס"פ תשא (לד לב).

אהרן שנה לו משה פרקו".

ובגלל זה, "חלשה דעתו (של אהרן) שלא הי' עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו".

חלישות דעתו של אהרן לא היתה בגלל שגדלה מעלתו של משה ממעלתו – שהרי מקדמת דנא נאמר כבר "ואתה (משה) תהי' לו (לאהרן) לאלקים", "לרב ולשר"¹⁴, כי אם, בגלל העדר פעולה של הכנה מיוחדת בחנוכה המשכן כדי

(שבתחלת הענין) – מפרש רש"י: "אותו היום נטל עשר עטרות, ראשון למעשה בראשית, ראשון לנשיאים וכו'".

ולכאורה, כאשר הבן חמש למקרא לומד בהמשך הפרשה אודות פרטי הקרבנות, אינו מוצא שום ענין הקשור עם "מעשה בראשית"! ולכן, מפרש רש"י "קצרת כסף, מנין אותיותיו בגימטרי' תתק"ל כנגד שנותיו של אדם הראשון"

לא שייך ששבט לוי יביאו מתנות למשכן, שכן, להיותם "לגיון של מלך", שתפקידם "משמר משכן העדות", הרי, כל המתנות שמביאים בני"הם עבור צורך משמרת ועבודת שבט לוי

לקבל את דברי התורה שעתיד משה רבינו לשמוע במשכן.

כלומר, מצד עצם העילוי דחנוכה המשכן – הרי, שבט לוי, "לגיון של מלך", הוא למעלה מזה, אבל אעפ"כ, מכיון שענין זה מהווה הכנה ללימוד וקבלת דברי התורה שעתיד משה לשמוע באוהל מועד, נמצא, שהכנה זו הייתה אצל כל נשיאי ישראל עלידי השתתפותם בחנוכה המשכן (מלבד ההשתתפות דכל ישראל בנדבת המשכן, מחצית השקל וכו'), מלבד שבט לוי, "לא הוא ולא שבטו", שמכיון שבנוגע לפועל לא השתתפו בחנוכה המזבח, לא היתה אצלם הכנה זו.

ומובן, שאף שאין מקום לטענה מתוך "שטורעם", מכיון שלא שייך ששבט לוי, "לגיון של מלך", ישתתף בחנוכה המזבח – מ"מ, שייך בזה חלישות הדעת.

וכדי לבטל את חלישות דעתו – "אמר לו הקב"ה, חייך, שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומיטיב את הנרות".

1. הביאור בפרש"י – "קצרת כסף... כנגד שנותיו של אדה"ר כו'":

על הפסוק¹⁵ "ויהי המקריב ביום הראשון"

(14) שמות ד, טז ובפרש"י.
(15) פרשתנו ז, יב.

חידושי תורה על-ידי בחורים תלמידי ישיבות

עם עלותו על כס הנשיאות תבע הרבי שתלמידי ישיבות חב"ד יפרסמו קובצי חידושי תורה בנגלה ובחסידות – באחת מאגרותיו (אגרות קודש כרך יט עמ' קמז) מתייחס הרבי לטענה של "חידוש" בחב"ד בנושא זה.

והרבי כותב:

אולי ישנם כאלה, המערערים, בכלל, על התחדשות כביכול דכל ענין האמור, כיון שלפני חמשים ומאה שנה, הרי לא נהגו בכגון דא.

שתי תשובות בדבר:

א. ב'התמים' שנדפס בפולין ע"י כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ מצוי מדור שכזה ("מחלקה כהאמור").

ב. בחינת התוצאה בשטח: תלמידים שהתעסקו בכתיבת מאמרים וחידושי תורה הכריחה הכתיבה עיון טוב והבנה יותר בענינים הנ"ל. וניתוספה בהם חיוניות לפחות באותם נושאים בהם עסקו. זה גרם לתלמידים נוספים להתעניין בנושאים אלו. וכן הביא הפירסום לידיעת יהודים נוספים.

ברוח הדברים הסביר הרבי (התוועדויות תשד"מ כרך ב' עמ' 991) את תביעתו בדבר קובצי תורה – לפעול אצל התלמידים תוספת חיוניות בלימוד התורה (דבר שעשו בדורות קודמים ראשי הישיבות שהיו מחדירים אצל התלמידים "חיות

והתלהבות" בלימוד התורה).

לסמוך על הרים וגבעות

כשנשאל הרבי ('המלך במסיבו' כרך א' עמ' קנט) אודות המנהג של שתיית ד' כוסות באחרון של-פסח הוא השיב כי הדבר מבוסס על הנהגתו של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב שהורה לעשות כן בשנת תרס"ו. והוסיף (תורת מנחם כרך מט עמ' 333):

אין זה חידוש שלי; יש לי לסמוך על "הרים וגבעות"... שכן כ"ק מו"ח אדמו"ר ראה כשנדפסו הדברים. והוסיף בבת-שחוק: האם מישהו חושב שזהו חידוש שלי?! – הלאוי יכולתי לפעול עוד דברים טובים!...

ושוב התייחס לנושא זה בשנת תשכ"ט ואמר ('המלך במסיבו' כרך א' עמ' שו):

בכלל הנני מתיירא מ"חידושים" – מה שאין כן בנוגע למנהג זה.

על השימוש בספרי אסופות (אנציקלופדיה בלע"ז) "שנתחדשו בדורות האחרונים ובמיוחד בדורינו זה וריבויים השמיע הרבי דברים בהתוועדות ש"פ משפטים תשד"מ ('התוועדויות תשד"מ' כרך ב' עמ' 980; ובארוכה – ראה 'ספר היובל קרנות צדי"ק' קה"ת, כפר חב"ד תשנ"ב, עמ' רעז ואילך) ושלל את הנהגת אלה המתביישים להשתמש בהם!...

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואין לעשות זאת – לאור תורתו והדרכותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

ז. בנוגע להמדובר לעיל אודות הביאור בפירוש רש"י "קצרת כסף... כנגד שנותיו של אדם הראשון כו'", על יסוד פירושו לפני זה "ביום הראשון... ראשון למעשה בראשית כו'" – יש להוסיף ולהתעכב גם על פירוש רש"י זה:

רש"י מפרש את המעלה המיוחדת ד"יום הראשון" – "אותו היום נטל עשר עטרות, ראשון למעשה בראשית, ראשון לנשיאים וכו', כדאיתא בסדר עולם".

וכבר נתבאר במקום אחר¹⁷ הטעם שמקדים

(16) פרש"י ר"פ בראשית.
(17) שיחת ש"פ נשא תשכ"ה.

תקנת "הריני מקבל"

בשיחות י"ט כסלו וש"פ וישב כ"ף כסלו (התוועדות תשד"מ' כרך ב' עמ' 682-683) עורר הרבי בקשר למצב העולם – על דבר הוספה ובקשה בתפילה, על ידי זה שכל אחד ואחת (בלי הפרש באיזה נוסח הוא מתפלל) יאמר לפני התפילה (בשחרית) "הריני מקבל עלי מצות-עשה של ואהבת לרעך כמוך" ולאחרי כל תפילה (מהג' תפילות) "אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך".

במהלך דבריו התבטא הרבי:

ישנם כאלו שבנוגע לענין של הוספה בעניני קדושה, שואלים שלכאורה זהו "חדש" ו"חדש אסור מן התורה" (כפתגמו של החתם-סופר בכיוצא-בזה) – כדאי להבהיר...

אין זה דבר "חדש" – כי שני מנהגים הנ"ל הובאו בכמה וכמה ספרים בדורות שלפנינו, ו"החידוש" שבהצעה זו הוא רק – שלרגל המצב החדש שנתחדש שזקוקים להוספה בתפילה כו', יתנהגו כולם ע"פ הצעת גדולי ישראל בדורות שלפנינו.. וגם זה אינו דבר חדש – שהרי כן היה נהוג בכל דור, שכאשר נוסף בחושך דלעומת זה, הוסיפו בעניני טוב וקדושה, תורה ומצוותיה (על דרך "בקעה מצא וגדר בה גדר").

ובפרט בנידון-ידן (הוספה בתפילה) – שיש לומר שזוהי הלכה מפורשת שבמצב כזה שניתוסף בצרכי האדם חייב להוסיף בתפילה.

הוספה באור

את ההסבר של ההוספה באור בזמן של חושך וכדוגמת "בקעה מצא וגדר בה גדר" – השמיע הרבי גם בשנת תשל"ה כשהכריז על מבצע הדלקת נרות שבת קודש ויום-טוב ע"י בנות ישראל (השווה: "שיחות-קודש" תשל"ה כרך א' עמודים 36; 65 ועוד).

בדבריו הצביע על העובדה שבעבר היו הבנות מקבלות חינוכן בבית הוריהן "כל כבודה בת מלך פנימה", ובדורות שלאחר-מכן נוצר הצורך בייסוד בתי ספר לבנות בהסכמת ובעידודם של גדולי ישראל [בנושא זה האריך הרבי בדיבור בעת ביקור האדמו"ר מבעלז שליט"א בשנת תשמ"א],

ולא חששו לפתגם העוסק ב"חדש מן התורה" (הרבי השמיט את המילה "אסור").

בעד או נגד התקשורת?

בהזדמנויות רבות התייחס הרבי לאמצעי תקשורת בשירות התורה (ראה הנאסף בספר "מה רבו מעשיך", הוצאת שמי"ר, תש"ס, בעריכת הרב יוסף שמחה גינזבורג – פרופסור ירמ' ברנובר, פרק שביעי עמ' 173 ואילך).

באחת ההזדמנויות (שיחות-קודש תשל"ו עמ' 447 – לא צוטטה בספר הנ"ל) ציטט הרבי את פתגם החתם-סופר בהקשר לאותם הטוענים שבזמנו לא היו מכשירי תקשורת וכו' – והשיב כי בחינת הדבר בתוצאותיו כאשר הוא "גורר מצוה", סימן שמדובר ב"מצוה".

והרבי הדגיש: אם היה מדובר בדבר האסור ע"פ שולחן-ערוך אין מקום לדיונים שכן "מצוה הבאה בעבירה" היא ענין בלתי רצוי; אך כשספק אם מדובר בדבר טוב או לא, יש לבחון את התוצאות.

מלחמת תנופה

בשמחת בית השואבה תשי"ז דיבר הרבי בהרחבה על הצורך ב"מלחמת תנופה" ולא להסתפק ב"מלחמת הגנה" (תורת מנחם כרך יח עמ' 61 ואילך) והרבי התבטא אז (שם עמ' 63):

כיון שנמצאים אנו בזמן של מהפיכות בצד של הלעומת-זה – בוודאי יכולים לנצל זאת לענינים של קדושה:

למרות הנהגת אבותינו ואבות אבותינו, שחלק גדול מהם לא עסקו במלחמת תנופה.. צריכה להיות ההנהגה בימינו אלו באופן ש"נערים פני זקנים ילבינו" – שהצעירים בכח יקבלו על עצמם להתנהג בשיטה הפכית...

להכנס לטטח הצד שכנגד, להתעסק עם הנוער שלו, עם הקטנים ועם הגדולים, ולהאירם ב"נר מצוה ותורה אור" פעם אחר פעם. ואין להתפעל אם בפעם הראשונה לא מצליחים...

לא להיות נסוג אחור, אלא אדרבה – לילך ביתר מסירת-נפש וביתר כח ומרץ...

ואז, יכולים לפעול הרבה יותר מאשר עם רב עם כלי-זיין טובים, אם אין להם חיות [=חיוניות] ומסירת נפש הדרושים.

רש"י "ראשון למעשה בראשית" לפני "ראשון לנשיאים" (אף ש"ראשון לנשיאים" שייך לכתוב זה עצמו), וכן הטעם שמציין ל"סדר עולם" דווקא, אף שעניין זה הובא גם בגמרא ומדרשים¹⁸.

אבל עדיין לא נתבארה השאלה העיקרית: מהו הקושי בפסוק "ויהי המקריב ביום הראשון" – בפשוטו של מקרא – שבגלל זה זקוק רש"י לפירוש וביאור אודות מעלת "יום הראשון", "ראשון למעשה בראשית, ראשון לנשיאים וכו'!"

ח. ויש לומר הביאור בזה:

מכיוון שבפסוק שלפני זה¹⁹ נאמר "נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום יקריבו את קרבנם לחנוכת המזבח", הרי, גם אילו נאמר "ויהי המקריב את קרבנו נחשון בן עמינדב למטה יהודה", מובן מעצמו שהוא הנשיא שהקריב ביום הראשון (ובפרט שלאחרי זה נאמר "ביום השני הקריב גו"), ואם כן, נשאלת השאלה: "ביום הראשון" למה ליי?

ועל זה מתרץ רש"י – כדרכו בכמה מקומות שכותב את פירושו ללא הקדמת השאלה – שכוונת הכתוב להדגיש את מעלתו של יום זה, שהוא "ראשון" בכמה ענינים, "ראשון למעשה בראשית, ראשון לנשיאים וכו'".

ומובן, שכאשר רש"י מביא ב' ענינים – "ראשון למעשה בראשית" ו"ראשון לנשיאים" – בודאי יש קשר ושייכות ביניהם, היינו, שהענין ד"ראשון למעשה בראשית" שייך גם ל"ראשון לנשיאים" (המדובר כאן), ולכן, מפרש רש"י בהמשך הענין "קערת כסף... כנגד שנותיו של אדה"ר וכו'" (כנ"ל).

18 שבת פז, ב. וראה תו"ש לפקודי מ סקי"ט. וש"נ.
19 פרשתנו שם, יא.

ט. ובפרטיות יותר:

רש"י אינו יכול להסתפק בענין א' או ב' ענינים בלבד, כי, אין זה טעם מספיק להוסיף בכתוב "ביום הראשון", ולכן, מוכרח רש"י לומר שביום זה ישנם עוד כמה מעלות, "עשר עטרות", אלא שמפרש רק שנים מהם, "ראשון למעשה בראשית, ראשון לנשיאים" – השייכים לנדו"ד, כנ"ל, ומוסיף "וכו', כדאיתא בסדר עולם", ששם נתבארו כל פרטי הדברים.

ועפ"ז מובן גם מדוע לא נכתב העילוי ד"יום הראשון" בכל שאר המקומות שבהם מדובר אודות א' מענינים אלו – דמכיוון שמדובר אודות כו"כ ענינים, אי-אפשר להאריך ולבאר כו' בכל מקום, משא"כ בנדו"ד, שמוסיפים את התיבות "ביום הראשון" בלבד. ומה שלא נזכר ענין זה ב"ראשון למעשה בראשית" – מכיון שהכתוב מדגיש את הענין ד"יום אחד"²⁰, ולא "יום ראשון".

ומה שכתב רש"י שמעלות היום הם במספר "עשר", אף שמטעם האמור מספיק לכתוב שיש בו עוד כמה מעלות – הרי זה מפני שמעדיף לכתוב כפי האמת, ובפרט שאין צורך להוסיף באריכות הלשון, ואדרבה, הלשון "עשר" הוא בקיצור יותר. ומדייק לכתוב "עשר עטרות" – כדי להדגיש את גודל העילוי דענינים אלו (שבגלל זה צריך הכתוב להוסיף "ביום הראשון"), שהם בבחינת "עטרות", ענין הכתר.

ויש להאריך בכל זה, ולבאר עוד דיוקים בהמשך הכתובים, ו"תן לחכם ויחכם עוד".

(משיחת ש"פ נשא תשמ"ז – תורת מנחם תשמ"ז כרך ג' עמ' 458)

20 בראשית א, ה ובפרש"י.

ברכת התורה על 'תורה חדשה'

האם יברכו לפני תחילת הלימוד ב"תורה חדשה"?

לכל לראש – ישנו חידוש מתן תורה שבכל יום, כמודגש בנוסח ברכת התורה בכל יום: "נותן התורה" לשון הווה. ובהתאם לכך צריך להיות גם לימודו של האדם באופן של חידוש. היינו, נוסף לכך שניעור משנתו ונעשה "בריה חדשה", צריך להוסיף בלימוד התורה באופן של חידוש, עד שנעשה "בריה חדשה" באמת.

ולמעלה מזה – ישנו חידוש במתן תורה ב"זמן מתן תורתנו" בכל שנה ושנה, חידוש משנה לשנה, שמזה מובן שהחידוש של "זמן מתן תורתנו" בשנה זו הוא באופן נעלה יותר לגבי זמן מתן תורה בשנים שלפני זה [...].

ועוד והוא העיקר – שחידוש מתן תורה בזמן מתן תורה מהווה הכנה לחידוש העיקרי שלעתיד לבוא, ש"תורה חדשה מאתי תצא", ותיכף ומיד ממש, בהמשך לדיבורים אלה!

ויש להוסיף ולהעיר בנוגע לברכת התורה על ה"תורה חדשה" שלעתיד לבוא:

אף־על־פי שבהתחלת היום בירכו כבר ברכת התורה – מסתבר לומר, שלפני הלימוד של "תורה חדשה מאתי תצא" (מהקב"ה בעצמו, או עליידי התרגום של משיח צדקנו) יצטרכו לברך עוד פעם ברכת התורה – במכל־שכן וקל־וחומר מברכת התורה בעת העלייה לתורה, ולא עוד אלא שחוזרים ומברכים ברכת התורה כשעולים לתורה גם במנחה, אף שכבר בירכו בעלייה לתורה בשחרית (נוסף על הברכה בהתחלת היום) – ועל אחת כמה וכמה כשיתווסף החידוש של "תורה חדשה מאתי תצא". וכיון שרצונו של הקב"ה שלימוד התורה של בני־ישראל יהיה בתכלית השלימות, בהקדמת ברכת התורה – בודאי ייתן שהות־זמן לברך ברכת התורה לפני התחלת הלימוד, עליידי ההודעה שתיכף ומיד ילמדו "תורה חדשה".

ובפשטות – שתיכף ומיד בא דוד מלכא משיחא, "הנה זה בא" – שכבר בא, אלא צריך להיכנס בתוך הקהל כאן, באופן של "מראה באצבעו ואומר זה" – ומכריז שיכולים לברך ברכת התורה על ה"תורה חדשה מאתי תצא" שהולכים ללמוד מהקב"ה תיכף ומיד ממש.

(משיחת יום ב' דחגהשבעות תש"נ, התוועדות תש"נ חלק ג, עמ' 289-290)

הגאולה עליידי "מורה צדק"

...תיכף ומיד ממש הרי הקב"ה – "מורה צדק" ועושה את המוכרח עליידי דין (כביכול, "משפט") (שהרי כבר נפסק בגמרא ש"כלו כל הקיצין"), וביחד עם זה הרי זה בדרך צדקה וחסד (הגם שבני־ישראל יכולים לתבוע "בזרוע", מבקשים זאת בדרך צדקה), הצדקה הכי גדולה והכי עיקרית – שהוא מביא את הגאולה האמיתית והשלימה עליידי משיח־צדקנו, "מורה צדק", ויתגלה בשלימות אצל כל בני־ישראל שהם "ועמך כולם צדיקים", כל אחד ואחד מהם "מורה צדק" בהנהגתו...

(שם, עמ' 282)

'חידושים' שנתחדשו בדורותינו

הרבי קבע: לחדש ענין חדש, דרושה זהירות יתירה והעיד על־עצמו כי הוא ירא מ"חידושים" – בכל זאת הסביר צורך בקביעת מנהגיו ותקנות חדשות ותביעות כאלה שלא נתבעו בדורות הקודמים וכן שימוש בדרכים חדשות שלא היו בנמצא בעבר

חשכי", כדי להקל את עבודת ה' עם עצמו ועם זולתו, נדרשת, אפוא, שמחה נוספת שתפרוץ את גדרי הגלות כפשוטו – דבר הדורש את ענין השמחה בחנוכה. בסיום דבריו מדגיש הרבי:

לא מדובר כאן בהוספת מצוה חס־ושלום, או אפילו מצוה מדרבנן, או הוספת ענינים הדורשים אישור של גדולי ישראל דוקא – אלא כנאמר לכתחילה שעושים זאת משום שנדרשת אפשרות לפריצת גדרי הגלות.

חידוש מנהג נשיאת דברי כיבושין

ימים ספורים לאחר־מכן, בעשרה בטבת (תשל"ח) חידש הרבי את המנהג (שהיה נהוג בקהילות יהודיות בעבר) לשאת "דברי כיבושים" ביום התענית (בעת תפילת המנחה).

בדבריו מסביר הרבי:

אף־על־פי שהדבר לא היה נהוג בבית הכנסת של רבותינו נשיאינו, ולחדש ענין חדש דרוש זהירות יתירה מכל מקום.. כשמדובר בענינים המוסיפים יראת שמים [ובפרט כאלה המוסיפים בקיום המצוות בפועל, שהמעשה הוא העיקר] הרי זו לא רק הצדקה לענינים החדשים, אלא זה גם התעוררות ועידוד, מכיון שרואים בפועל שהם מוסיפים יראת שמים.

"חדש אסור מן התורה" – במטבע לשון זה, מפורסם פתגמו של ה'חתם סופר' נגד חידושים והתחדשויות.

הרבי, שהתבטא על עצמו "בכלל אני ירא מ"חידושים" (השווה: 'המלך במסיבו' כרך א' עמ' שי) וציטט יותר מפעם אחת את פתגמו האמור של ה'חתם סופר' (ראה 'לקוטי שיחות' כרך כה עמ' 376-377; 'שיחות־קודש' תשל"ב כרך א' עמ' 24; 'שיחות־קודש תשל"ה' כרך א' עמ' 36; 'שיחות־קודש' תשל"ו כרך א' עמ' 447) הסביר את הדברים שנתחדשו בדורותינו האחרונים למעליותא.

התוועדות מוצאי שבת קודש פרשת מקץ, שבת חנוכה א' דראש־חודש טבת תשל"ח. הרבי תובע ש"ראוי ונכון שבימי חנוכה יהיה גם ענין של שמחה –

מתאים לפסק־דין הרמב"ם שימי חנוכה הם "ימי שמחה והלל" – לא בתור חיוב שהרי נפסק להלכה ש"ריבוי הסעודות שמרבים בהם הן סעודות הרשות...".

וכאן מבהיר הרבי:

אף־על־פי שלכאורה, צריך להיזהר מלהנהיג מנהגים חדשים (אלא־אם־כן יש לכך מקור הכי נאמן וכו') ובפרט שאצל רבותינו נשיאינו לא ראינו ענין של שמחה...

וביאור הדבר: נמצאים בחושך כפול ומכופל של גלות, וצריכים להגיע למצב של "והוי' יגיה